

PROGNOZES

Gaida likumu izmaiņas

2019. gads būvniecības nozarē solās būt bez pārsteigumiem – straujiem kāpumiem vai kritumiem.

FOTO – EVIJA TRIFANOVA/LETA

To var arī saukt par stabilizēšanas gadu, kad nebūs vērojams tik straujš izmaksu kāpums kā pērn. Par darba trūkumu būvnieki gan nevarēs sūdzēties. Šogad turpināsies vairāki projekti, kas iesākti 2018. gadā, daļa no tiem tiks pabeigti šogad, bet vairākiem ir vēl ilgāks īstenošanas termiņš. Pie lielākajiem projektiem jāpiemin Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas A korpusa otrās kārtas izbūve un Mežaparka estrādes otrās kārtas izbūve, tāpat turpinās *Lidl* loģistikas centra un *Akropoles* izbūve, kā arī tirdzniecības centra *Origo* paplašināšana, Jaunā Rīgas teātra rekonstrukcija un Muzeju krātuvju kompleksa būvdarbi, kā arī Okupācijas muzeja pārbūve u.c. Savukārt reģionos viens no lielākajiem projektiem, kas aizsākās jau pērn, ir Rēzeknes Olimpiskā centra izbūve. Diezgan aktīva būvniecība notiks dzīvojamu māju segmentā, tostarp, piemēram, paredzēta *Gaiļezera namu* otrās kārtas un dzīvojamu māju kompleksa *Viesturdārzs* izbūve. Protams, visa nozare ļoti gaida, kad tiks izsludināti iepirkumi saistībā ar *Rail Baltica*, kas būs finansālajā ziņā vieni no vērienīgākajiem visā atjaunotās Latvijas vēsturē.

Ģenerālvienošanās intriga

Tradicionāli šogad saglabāsies arī pērnā gada galvenais izaicinājums – darbaspēka pieejamība. Latvijas Būvuzņēmēju partnerības vadītāja Baiba Fromane uzsver, ka no katrām desmit Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrētām vakancēm septiņas ir saistītas tieši ar būvniecību. Līdz ar to būvnieki ir vieni no tiem, kuri ļoti aktīvi iestājas par darbaspēka piesaisti no trešajām valstīm. Tajā pašā laikā, kā norāda B. Fromane, valstij ir jādomā par būvspeciālistu izglītības pilnveidošanu.

Viena no šā gada lielākajām intrigām ir – vai būvniekiem izdosies noslēgt ģenerālvienošanās nozarē, būtiski paaugstinot minimālo algu vairākām amatu kategorijām. Būvnieku pusē ir nepieciešamais kvorums šādas vienošanās noslēgšanai, bet tam priekšnoteikums, kuru izvirzījuši pati nozare, ir grozījumi Darba likumā, kas noteiktu, ka nozarēs, kurās noslēgta šāda vienošanās, iespējams vienoties par virsstundu apmaksu, bet ne mazāk kā 50% no darba samaksas (pašlaik tie ir 100%). Jānorāda, ka Saeima šos grozījumus pieņēma, taču Valsts prezidents tos nodeva otrreizējai caurlūkošanai, to pamatojot ar daudzu juristu norādītajiem Satversmes tiesas riskiem saistībā ar darbinieku diskrimināciju. Otrreiz par šiem grozījumiem jau balsos jaunā Saeima. Ekonomikas ministrija beidzot sola, ka

šogad pavasarī virzīšanai uz valdību tiks nodoti grozījumi Būvniecības likumā, kas noteiks būvniecības procesā iesaistīto pušu atbildību. Klupšanas akmens gan ir tas, kurai no pusēm jāatbild par zaudējumiem, kas nodarīti trešajām pusēm – pasūtītājam vai ģenerālvienošanās. Jāteic, ka vienošanās tā arī nav panākta, tādēļ būs gana interesanti sekot līdzi tam, kādu kompromisu piedāvās Ekonomikas ministrija.

Līdztekus grozījumiem Būvniecības likumā nozare ļoti gaida arī tipveida līgumu ieviešanu publiskajos iepirkumos. Finanšu ministrijas darba grupa šādu tipveida līgumus, par pamatu ņemot FIDIC, jau ir izstrādājusi, un tie būs obligāti izmantojami ministrijas kapitālsabiedrību publiskajos iepirkumos. Jānis Uzulēns, Latvijas Inženierkonsultantu asociācijas valdes loceklis, uzsver, ka šādiem tipveida līgumiem ir jābūt obligātiem pilnīgi visos publiskajos iepirkumos. Viņš arī par nelietderīgu uzskata Ekonomikas ministrijas vēlmi veidot darba grupu, lai šādus līgumus izstrādātu, jo tas būtu nevajadzīgi

Šogad saglabāsies arī pērnā gada galvenais izaicinājums – darbaspēka pieejamība. Latvijas Būvuzņēmēju partnerība uzsver, ka no katrām desmit Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrētām vakancēm septiņas ir saistītas tieši ar būvniecību.

divreiz darīts darbs. J. Uzulēns uzskata, ka Finanšu ministrijas darba grupas sagatavotie tipveida līgumi, kas paredzēti tās kapitālsabiedrībām, ir piemērojami un lietojami visos publiskajos iepirkumos.

Gaida Rail Baltica

Būvkompanijas *Arčers* valdes priekšsēdētājs Jānis Markulis teic, ka nākamajā četrgadē valdībai būs divi nopietni izaicinājumi – ES fondu plānošanas perioda beigas un *Rail Baltica* īstenošana. Viņaprāt, «neatbildams ir jautājums par vispārēju ekonomisko krīzi tuvākajos dažos gados, taču ir skaidrs, ka bez kompensējošiem mehānismiem varam sagaidīt vismaz nopietnu nozares apjomu kritumu pēc 2020./2021. gada. Par to ir jādomā jau šobrīd, lai mēs atkal neattaptos pie 2015./2016. gada scenārija, kad problēmas nozarē nozīmēja kārtējo emigrācijas vilni. Iespējams, to daļēji risinās *Rail Baltica* īstenošana, taču viens valsts mēroga būvobjekts nevar kompensēt visu apjomu kritumu, turklāt attīstība nedrīkstētu notikt tikai vienā virzienā. Pērnā gada pieredze rāda, ka valsts

iet privātā sektora pēdās, taču makroekonomikas stabilitātei vajadzētu būt pretēji. Jācer, ka jaunā valdība ieklausīsies ekonomistu un uzņēmēju prognozēs.»

Taujāts, ko sagaida no jaunās valdības, RERE grupas valdes priekšsēdētājs Gun-tis Āboltiņš-Āboltiņš nosauc grozījumu pieņemšanu Darba likumā, kā arī Būvniecības likumā. Viņš, tāpat kā daudzi citi būvnieki, teic, ka publiskajam sektoram ir jādomā par pasūtījumu cikliskumu, ņemot vērā ekonomikas tendences, lai nav tā kā līdz šim – ir gadi, kad nozare netiek galā ar darbu, tad seko tukšie gadi, kad darba nav un darbaspēks aizplūst uz ārzemēm. Savās šā gada prognozēs būvuzņēmējs ir optimistisks: «Šogad turpināsies gan esošie projekti, gan arī tiks sākti jauni, jau tagad ir skaidrs, ka būvniekiem tas atkal liks būt elastīgiem, spēt pielāgoties un savlaicīgi paredzēt kāpuma un krituma viļņus. Šie izaicinājumi neies secen arī mūsu uzņēmumam, jo īstenojam tādus lielp projektus kā Mežaparka Lielās estrādes pārbūves 2. kārtā, četru muzeju krātuvju kompleksa būvniecība Rīgā, Pulka ielā, Jaunā Rīgas teātra ēku kompleksa rekonstrukcija un citi. Mums būs jāspēj mobilizēties un arī iekšēji atrast jaunus risinājumus darba efektivizēšanai. Visai nozarei būtiska būs arī projekta *Rail Baltica* attīstība – tuvākajā nākotnē tas paredz dzelzceļa stacijas pārbūvi Rīgas centrā, tilta un uzbēruma projektēšanu un būvdarbus. Šis noteikti ir viens no vērienīgākajiem tuvākās desmitgades projektiem un līdz ar to arī viens no galvenajiem nozares izaicinājumiem.»

Savukārt būvfirmas *Merks* valdes priekšsēdētājs Oskars Ozoliņš domā, ka nozares pieauguma temps šogad stabilizēsies. «Mēs būsime pabeiguši darbus lielākajā daļā no saviem šobrīd aktīvajiem būvniecības objektiem un, protams, meklēsim jaunus, izaicinošus projektus. Rīgā joprojām ir ievērojams trūkums kvalitatīvu biroju piedāvājumā – iespējams, šajā jomā būs kāds interesants projekts, kuru mēs varētu īstenot. Dzīvokļu jomā būvēsim jau iepriekš iesāktos projektus – *Gaiļezera namu* otro kārtu un *Merks Viesturdārza* pirmo kārtu –, tās abas plānots nodot ekspluatācijā 2020. gada pirmajā pusē. Vienlaikus turpināsim darbu arī pie jaunu dzīvojamu projektu attīstības Lucavsalā, Zaķusalā, iespējams, vēl kādā Rīgas apkaimē, jo ticam, ka iedzīvotāji tuvākajos gados arvien vairāk gribēs un varēs pārcelties no vecajām, padomju laikos celtajām ēkām uz jaunām, energoefektīvām un mūsdienīgām dzīvesvietām,» paveicamo raksturo O. Ozoliņš.

Rūta Kesnere

- Stājies spēkā jauns regulējums būvspeciālistu kompetences novērtēšanā un patstāvīgās prakses uzraudzībā.
- Kultūras pieminekļu uzraudzības īstenošanās.
- Svarīgi grozījumi Būvkomersantu klasifikācijas noteikumos, kas stāties spēkā 2019. gada 1. martā.

